

ELEMZÉSEK

SZALAINÉ HOMOLA ANDREA

Észak-magyarországi tükör, 1999–2009*

Bevezetés

Már a rendszerváltást megelőző években is felmerült annak a gondolata, hogy a területfejlesztési politikát szükséges lenne megreformálni, a fejlesztési források egy részét decentralizálni. Többéves előkészítő munka után, 1996-ban az Országgyűlés megalkotta a területfejlesztési törvényt (1996. évi XXI. tv.), amelynek célrendszerei közül három fontos elemet szükséges kiemelni:

- a decentralizációt;
- a fejlett és az elmaradott térségek, települések közötti jelentős különbségek mérséklését;
- a társadalmi esélyegyenlőség biztosítását.

A területfejlesztési törvényt módosító 1999. évi XCII. törvénnyel kialakították a 7 tervezési-statisztikai régiót képviselő területfejlesztési tanácsok feladat- és hatáskörét, amelyhez a decentralizált területfejlesztési alapok jelentős részét rendelték.

A NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség 2009-ben ünnepelte megalakulásának 10. évfordulóját. Ennek keretében 2009. december 3-án, Gyöngyösön a Mátra Múzeumban jubileumi konferenciát szerveztek, amelynek központi témája a hazai fejlesztéspolitika múltja, jelene és jövője volt. Ez adta az alkalmat egy rövid áttekintésre az észak-magyarországi régió elmúlt 10 évéről.

A régió települései

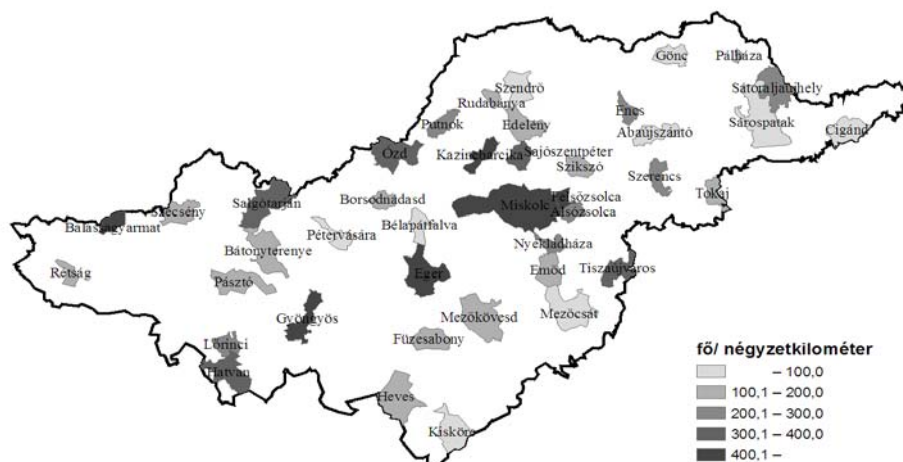
Az észak-magyarországi régió Magyarország északkeleti részén helyezkedik el, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyét öleli fel, központja Miskolc. A régió északon Szlovákiával, Nyugaton Közép-Magyarországgal, délen és délkeleten Észak-Alfölddel határos. A déli–délkeleti természetes határvonalat a Tisza alkotja. A régió területe 13 433 km², amely az ország 14,4%-át teszi ki, ezzel a régiók között a negyedik.

A régiót a 2009. január 1-jei közigazgatási állapot szerint 610 település alkotja. Közülük 41 város, ebből Miskolc, Eger és Salgótarján megyei jogú városok. Észak-Magyarországon arányaiban kevesebb település viseli a városi rangot (2009 elején 6,7%), mint az országban átlagosan (9,7%). A városok száma 2000 és 2009 között a régióban jelentősen gyarapodott, ez idő alatt 11 új várost avattak. A várossá nyilvánítások főleg a kisebb lélekszámú településeket érintették, ami azt eredményezte, hogy ma már a városok kétharmadában tízezernél kevesebben élnek.

* A NORDA szervezésében 2009. december 3-án, Gyöngyösön megtartott konferenciára kiadott emlékfűzet szerkesztett változata.

1. ábra

Észak-Magyarország városai és népsűrűségük, 2009. január 1.

A régió településszerkezetét alapvetően az apró- és törpefalvak jellemzik. Az aprófalvak a régió északi elzárt medencéiben és a határ mentén jellemzőek. A népsűrűség 2009 elején 91 fő/km² volt, ami magasabb a vidéki átlagnál, ezt csak Közép-Magyarország és Közép-Dunántúl haladta meg.

A népesség száma és összetétele

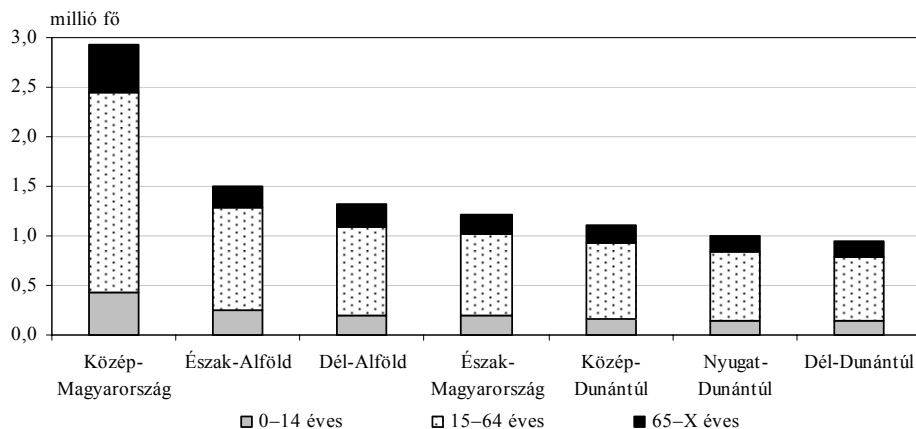
Észak-Magyarországon 2009 elején hazánk népességének 12,2%-a, 1,2 millió fő élt, 3,6%-kal kevesebb, mint 2000 elején. A népességszám csökkenése nagyobb az országosnál (1,9%). A régióban a népesség 52,5%-át alkotják a nők, 2009 elején ezer férfira 1106 nő jutott, ugyanannyi, mint országosan.

Az észak-magyarországi régió népességére – a többi régióhoz hasonlóan – az alacsony születésszám, a magas halálozás és az elvándorlás jellemző. 2001 és 2008 között a régióban 100 ezer gyermek született, és 142 ezren haltak meg, a természetes fogyás tehát 42 ezer fővel csökkentette a régió népességét. Az élve születések ezer lakosra jutó száma az időszak egészét tekintve több mint országosan, viszont a halálozási arányszám is magasabb.

A népesség korösszetétele az utóbbi évtizedekben jelentős átalakuláson ment keresztül: nőtt az idősek aránya, ezzel szemben a gyermekeké mérséklődött. A demográfiai öregedés folyamata Észak-Magyarországon is megfigyelhető. A gyermekek hányada a régióban 2001 és 2009 között 17,9%-ról 15,9%-ra csökkent, miközben a 64 évnél idősebbeké 15,2%-ról 16,8%-ra emelkedett. 2001. január 1-jén 100 gyermekre 85 idős ember jutott, 2009 elején pedig már 106.

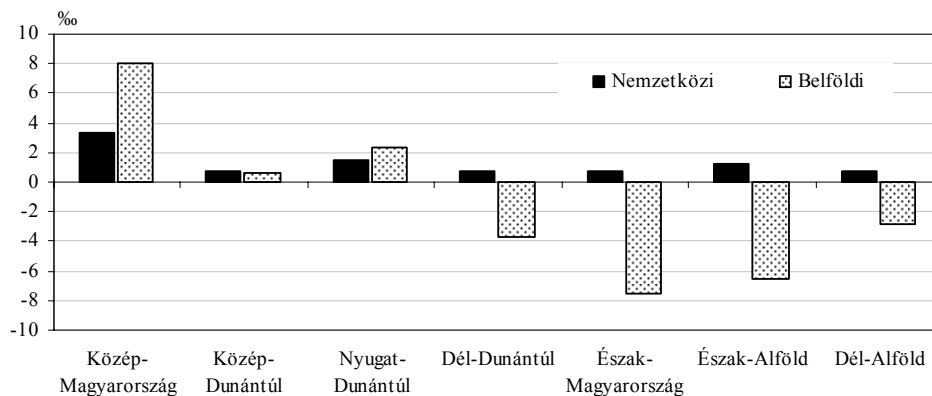
A korösszetétel változása befolyásolja az aktív korú népességre háruló eltartási terheket. Az eltartottsági ráta (a 0–14 évesek és a legalább 65 évesek aránya a 15–64 évesekhez képest) 2009-ben a régióban 48,5% volt, míg országosan 45,4%. A ráta magasabb értékét az okozta, hogy a 15–64 évesek hányada a régiók közül itt a legkisebb.

2. ábra

A régiók népességének korösszetétele, 2009. január 1.

A népességszámot a természetes népmozgalom mellett a vándorlások is befolyásolják. A vándorlás két összetevője: az országhatárt átlépő (nemzetközi), valamint a belföldi népesség mozgása. 2001 és 2008 között Észak-Magyarországon a nemzetközi vándorlás egyenlege népességet növelő, ezzel szemben a belföldieké népességet csökkentő tényező volt.

3. ábra

Az 1000 lakosra jutó nemzetközi és belföldi vándorlási különbözet, 2008

A régióban a vizsgált nyolc év alatt a nemzetközi vándorlás 4226 fővel növelte, a belföldi vándorlás pedig 41 810 fővel csökkentette a népességet. Különösen aggasztó, hogy 2007-ben és 2008-ban rohamosan emelkedett a térségből elköltözők száma, e két évben összesen közel 19 ezren hagyták el a régiót.

A népességszámra – közvetett módon – a házasságkötések és a válások is hatást gyakorolnak. A házasságkötéseknél csökkenő tendencia mutatkozik, 2008-ban ezerrel kevesebb pár kötött házasságot, mint 2001-ben. Ugyanezen időszak alatt a válások száma

viszont emelkedett: 2008-ban száz házasságkötésre 74 válás jutott, míg 2001-ben „csak” 56.

Az Észak-Magyarországon élő nők átlagéletkora (42,8 év) megegyezik az országos átlaggal, a férfiaké (38,1 év) alacsonyabb annál. A születéskor várható átlagos élettartam kevesebb az országosnál, a régióban egy 2008-ban született fiú átlagosan 67,9 évre, egy leány pedig 77,1 évre számíthat.

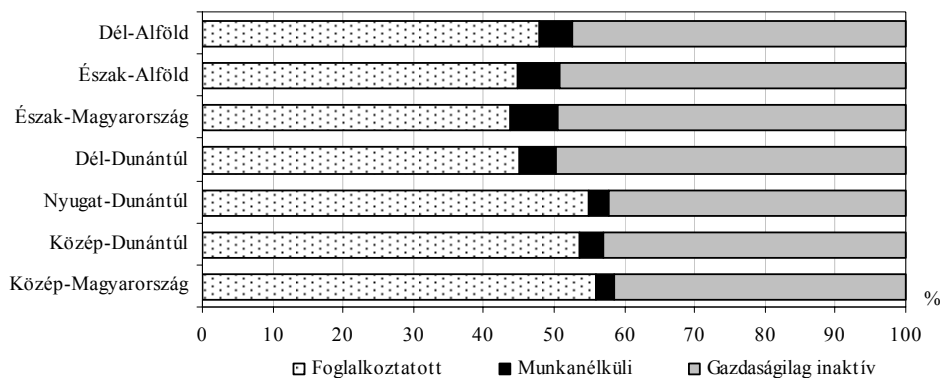
Gazdasági aktivitás

Az 1990-es évek közepéig a magyar munkaerőpiacot visszaesés jellemezte, de az évtized második felében már némi javulást lehetett megfigyelni, aminek hatására a foglalkoztatottak száma stabilizálódott. A KSH munkaerő-felmérése szerint 2000 és 2008 között Nyugat- és Dél-Dunántúl kivételével a többi régióban emelkedett a gazdaságilag aktívak aránya, a területi különbségek azonban megmaradtak, sőt romlottak. A gazdasági szempontból legfejlettebb régiókban (Közép-Magyarországon, Nyugat- és Közép-Dunántúlon) az aktivitási arány 2008-ban 57–58,6%, míg a másik négy régióban 50,3–52,5% között alakult.

A gazdasági aktivitás növekedése csak a régiók egy részében köszönhető a foglalkoztatottság bővülésének, mivel inkább a munkanélküliek számának növekedése a jellemző tendencia. A foglalkoztatottak száma 2000 és 2008 között csak Közép-Magyarországon, Közép-Dunántúlon és Észak-Alföldön emelkedett, a munkanélkülieké viszont – Közép-Magyarország kivételével – valamennyi régióban nőtt.

4. ábra

A népesség gazdasági aktivitás szerinti megoszlása, 2008

Forrás: munkaerő-felmérés, KSH.

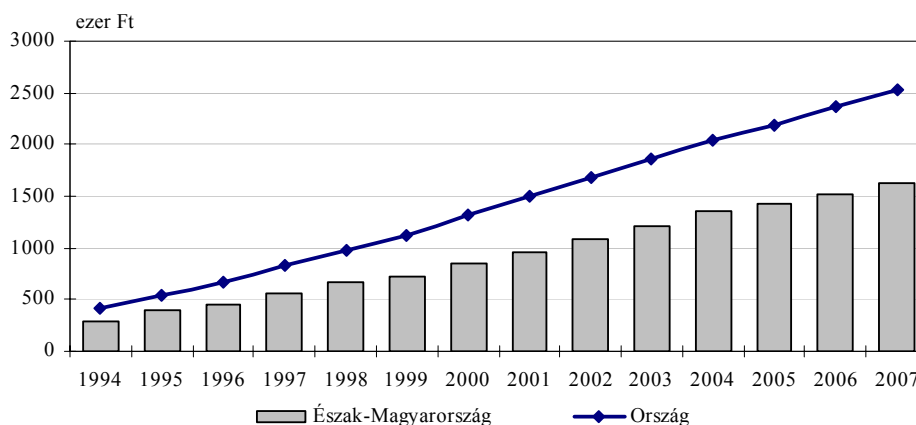
A vizsgált időszak alatt Észak-Magyarországon is jelentős változások történtek a 15–74 éves népesség gazdasági aktivitás szerinti összetételében. A foglalkoztatottak aránya 1992 és 1996 között 47%-ról 40,3%-ra csökkent, majd fokozatosan emelkedni kezdett, és 2003-ban elérte a 45%-ot. Azóta némi visszaesés tapasztalható, a foglalkoztatási ráta az utolsó öt évben 43,6–44,7% között ingadozott.

A régió gazdasági fejlettsége a GDP alapján

Egy régió fejlettségét, versenyképességét legátfogóbban a gazdaság növekedési képességét jelző GDP változásával fejezhetjük ki, az egy lakosra vetített mutató értéke pedig lehetővé teszi az egyes térségek közötti fejlettség összehasonlítását. Az elmúlt években Magyarország minden régiójában növekedett a gazdaság teljesítménye, a területi különbségek azonban nem mérséklődtek. Az ország legfejlettebb régiója Közép-Magyarország, ezt Nyugat- és Közép-Dunántúl követi. Az átlagtól számottevően elmaradva Dél-Dunántúl és Dél-Alföld után Észak-Magyarország és Észak-Alföld zárja a fejlettségi rangsort. A központi térség kiemelkedő teljesítménye mögött döntően a főváros gazdasági potenciálja áll. 2007-ben a két szélsőértéket képviselő régió között az egy főre jutó GDP értékében 2,6-szeres, az egy foglalkoztatottra jutó GDP-ben mérve 2,1-szeres volt az arány, s ez évek óta gyakorlatilag változatlan. A területi GDP számításának 1994-es bevezetése óta a régió országoshoz képest mutatott elmaradása 5 százalékponttal nőtt, a „fejlettségi olló” tovább nyílt.

7. ábra

Az egy főre jutó GDP alakulása

A legfrissebb adatok szerint a régióban 2007-ben 1733 milliárd forint bruttó hazai terméket állítottak elő, az országos érték 7,9%-át. Ebből egy lakosra 1,6 millió forint jutott, szemben az országos 2,5 millió forintos átlaggal. E mutató alapján Észak-Magyarország teljesítménye a régiós rangsorban a 6. helyhez volt elegendő. A régióban a GDP 4,2%-a a mezőgazdaságból, 5,3%-a az építőiparból, 35%-a az iparból származott, a fennmaradó legnagyobb hányadot (55,6%-ot) pedig a szolgáltatási ágakban termelték meg.

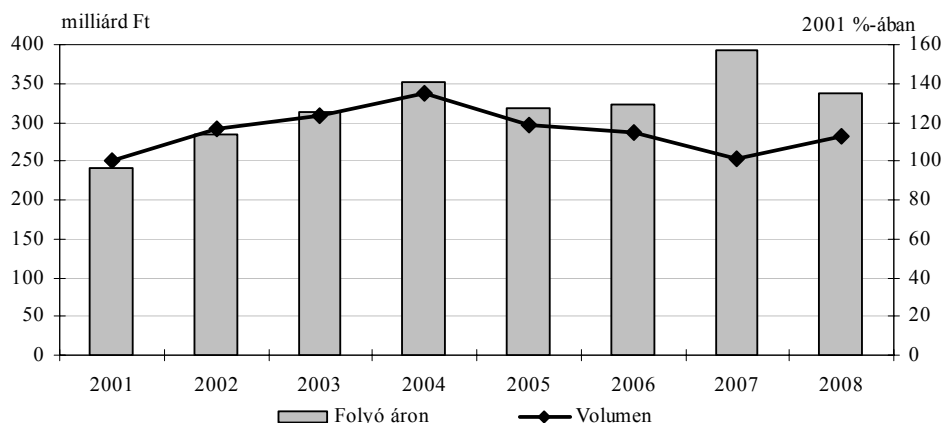
Beruházások

A beruházás a gazdasági, társadalmi növekedés egyik fontos tényezője. Észak-Magyarországon 2001–2008 között a gazdasági szervezetek új beruházásainak teljesítményértéke folyó áron számítva együttesen 2462 milliárd forintot tett ki, amely az orszá-

gos érték közel egytizede. 2008-ban a régióban egy lakosra 274 ezer forint beruházás jutott – a régiók között a harmadik legalacsonyabb –, míg országosan csaknem 386 ezer forint.

8. ábra

A beruházások alakulása Észak-Magyarországon

A nemzetgazdasági ágak közül az iparhoz (50%), ezen belül is a feldolgozóiparhoz (40%), valamint az autópálya-építéseket is magában foglaló szállítás, raktározáshoz (15,4%) kötődik a beruházási teljesítmények legnagyobb szelete.

Az időszak folyamán a beruházások 43%-át külföldi érdekeltségű vállalkozások valószínűsítették meg. A munkahelyteremtésben és a versenyképesség megtartásában betöltött szerepüket jól tükrözi, hogy míg országosan egy lakosra 107 ezer forint külföldi érdekeltségű beruházás jutott, addig Borsod-Abaúj-Zemplénben 113 ezer, Heves megyében pedig 119 ezer forint (Nógrádban csak 46 ezer forint).

A vizsgált időszakban több jelentős ipari vállalkozás telepedett meg zöldmezős beruházás eredményeként a régióban (például a Robert Bosch különböző gyáregységei Miskolcon és Hatvanban, a Firth Rixon Hungária Egerben stb.), de a régebbi vállalkozások egy része is jelentős beruházásokat hajtott végre (például BorsodChem Zrt., ZF Hungária, Rigips Hungária Kft. stb.). Emellett több bevásárlóközpontot is átadtak, valamint az M3 autópálya is jelentősen meghosszabbodott.

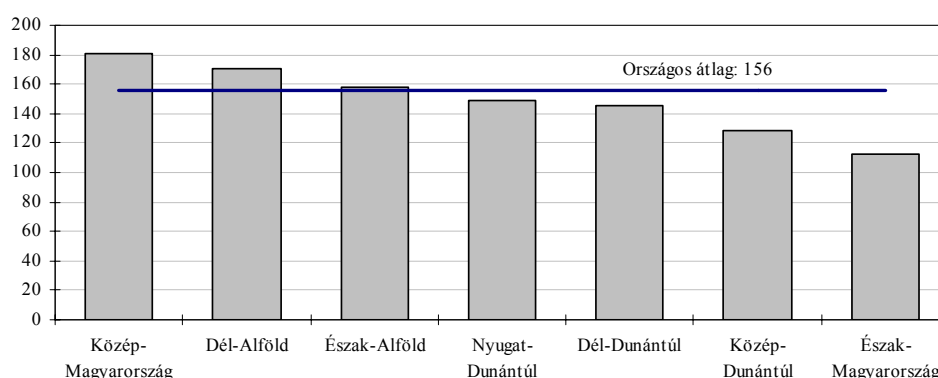
Gazdasági szervezetek

A vállalkozások száma a 90-es évek elején erőteljesen gyarapodott, majd ez a folyamat az évtized második felére jelentősen lefékeződött. Míg 1991–1996 között 24,7 ezerrel nőtt a vállalkozói kör, 1996–2007 között már csak 19 ezerrel. Az ezt követő évben volt egy robbanásszerű, több mint 35 ezres emelkedés, de ebből 33,7 ezret – az őstermelők kötelező adószámkiváltása miatt – az egyéni vállalkozók számának növekedése tett ki. 2008 végén észak-magyarországi székhellyel 138 ezer vállalkozás szerepelt a nyilvántartásban.

A gazdasági szervezeteken belül az arányok az eltelt 10 évben egyre inkább a társas vállalkozások irányába tolódtak el a régióban is, ennek ellenére 2007-ben az egyéni vállalkozások hattizedes aránya jóval meghaladta az országos átlagot (53%). Ez a hányad a már említett okok miatt 2008-ban kétharmadra emelkedett.

9. ábra

A regisztrált vállalkozások 1000 lakosra jutó száma, 2008. december 31.

Az Észak-Magyarországon regisztrált vállalkozások zöme (77%-a) – az országoshoz hasonlóan – 2007-ben a szolgáltatási szektorban koncentrálódott, ugyanúgy, mint 2000-ben. 2008-ban – az őstermelők kötelező adószámkiváltása miatt – a régióban háromtizedre, országosan egynegyedre nőtt a mezőgazdasági vállalkozások hányada, ezzel párhuzamosan a szolgáltatási jellegű vállalkozásoké a régióban 58%-ra, országosan pedig 64%-ra esett vissza. 2008. december végén a régióban regisztrált nonprofit szervezetek száma meghaladta a 9 ezret, ami az országos érték 12%-át tette ki.

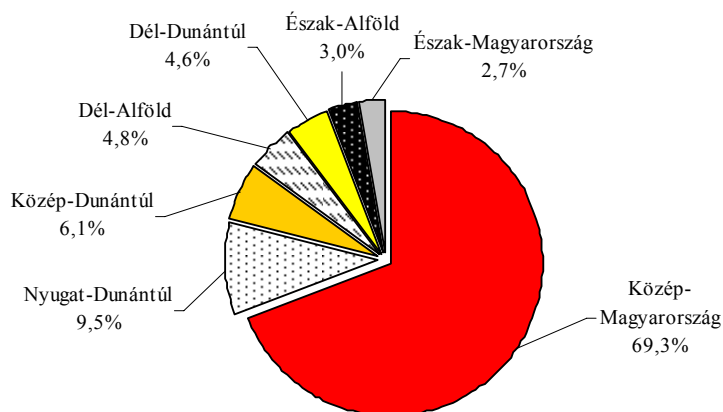
Külföldi érdekltségű vállalkozások

A külföldi tőke Magyarországon évek óta jelentős területi koncentrációt mutat, a külföldi befektetések nagy része – elsősorban Budapestnek köszönhetően – a közép-magyarországi régióba irányul. 2007-ben e régió tömörítette a külföldi érdekltségű vállalkozások közel héttizedét, külföldi tőkéjük 68%-át. Észak-Magyarország nem tartozik a külföldi tőkebefektetések preferált térségei közé, a vállalkozások számát illetően utolsó a régiók között.

2007-ben mindössze 733 külföldi érdekltségű vállalkozást tartottak nyilván a régióban, ami az országos mennyiségnek alig 3%-át tette ki. E vállalkozások 523 milliárd forint saját, ezen belül 472 milliárd forint külföldi tőkével rendelkeztek. Észak-Magyarországon egy vállalkozásra 713 millió forint saját, ezen belül 644 millió forint külföldi tőke jutott, ami az országos érték 92,3, illetve 115,5%-át tette ki. Figyelemre méltó tehát, hogy míg az észak-magyarországi régióban a legalacsonyabb a külföldi érdekltségű vállalkozások száma, addig az egy vállalkozásra jutó saját és külföldi tőke nagysága a régiók közül az egyik legmagasabb. Ez abból adódik, hogy a régióban a tőkeigényesebb területekbe, ágazatokba, például az iparba történtek befektetések.

10. ábra

A külföldi érdekeltségű vállalkozások számának területi megoszlása, 2007

2007-ben a régió külföldi érdekeltségű vállalkozásainak 34,4%-a az iparban, 29%-a a kereskedelemben tevékenykedett, viszont a régióban befektetett külföldi tőke zöme, csaknem kilenczede az iparba irányult. Ennek megfelelően az egy vállalkozásra jutó saját és külföldi tőke nagysága is ebben a szektorban volt kiugróan magas.

A népesség iskolázottsága

A 2001. évi népszámlálás és a 2005. évi mikrocenzus adatainak összevetéséből megállapítható, hogy az Észak-Magyarországon élők képzettségi szintje emelkedett ugyan, azonban továbbra is alacsonyabb az országosnál és több régió átlagánál is.

1. táblázat

A népesség iskolai végzettsége, 2005

Megnevezés	A 15–X évesekből a legalább általános iskolai végzettséggel	A 18–X évesekből legalább középiskolai érettségivel	A 25–X évesekből egyetemi, főiskolai oklevéllel
	rendelkezők aránya a megfelelő korúak százalékában		
Közép-Magyarország	94,7	56,0	22,6
Közép-Dunántúl	92,4	38,5	12,2
Nyugat-Dunántúl	92,6	40,7	12,2
Dél-Dunántúl	91,0	35,4	11,1
Észak-Magyarország	89,2	37,5	10,8
Észak-Alföld	88,6	35,2	11,3
Dél-Alföld	89,9	37,0	11,3
<i>Összesen</i>	<i>91,6</i>	<i>42,6</i>	<i>14,7</i>

Az észak-magyarországi térségben élő 15 éves és idősebb népesség 89%-a – négy évvel korábban 86%-a – elvégezte az általános iskola 8. évfolyamát (hányaduk országosan megközelítette a 92%-ot). A régiók rangsorában ez a 6. helyhez elegendő. A 18 évesek és

idősebbek között a legalább középiskolai végzettséggel rendelkezők hányada a régióban 2005-ben 37,5% volt, mintegy 4 százalékponttal magasabb a négy évvel korábinál, ugyanakkor 5 százalékponttal elmaradt a hazai átlagtól. Az iskolázottság javulása ellenére 2005-ben továbbra is Észak-Magyarországon volt a legkisebb, 10,8% a 25 éves és idősebb népesség között az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők hányada. A térségben minden 9., az ország egészében pedig minden 7. lakos diplomás.

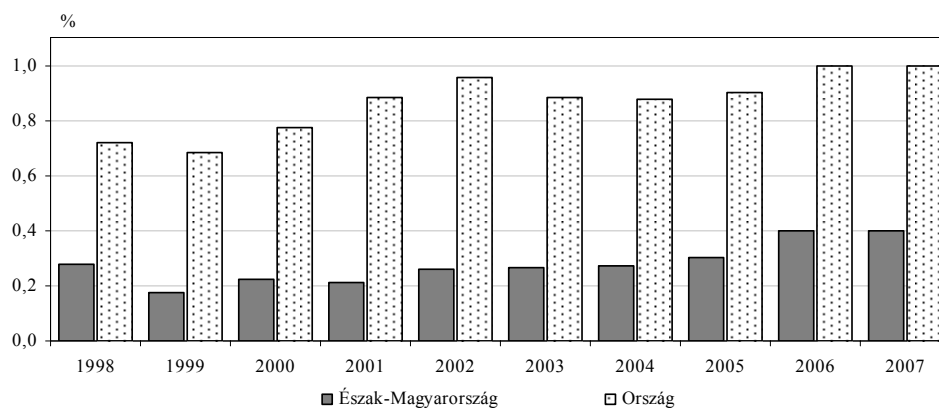
Országos tendencia, hogy a nemek között a felsőfokú iskolázottsági különbségek mérséklődnek. Hazai viszonylatban a 25 évesek és idősebbek között 1000 diplomás férfira 1104 diplomás nő jutott 2005-ben, Észak-Magyarországon még ennél is több, 1189. Észak-Magyarországon a férfiak és a nők körében a diplomások aránya megegyezett, 10,8% volt, míg országosan a férfiaké 15,2%, a nőké 14,3% volt.

Kutatás-fejlesztés

2008-ban a régió 195 kutatóhelyén 2400 főt foglalkoztattak. Számuk a 10 évvel korábbihoz képest 30%-kal emelkedett, de még így is a legkevesebb a régiók között. A foglalkoztatott létszámon belül a kutatók és fejlesztők aránya 2008-ban 67,6% volt, az országos átlagnál kicsivel magasabb. Észak-Magyarországon 2008-ban innovációs tevékenységre mintegy 9,2 milliárd forintot fordítottak; a ráfordítások összege 1998 és 2008 között – az országoshoz hasonlóan – 3,8-szeresére növekedett.

11. ábra

K+F-ráfordítások a GDP százalékában

Az elmúlt 10 évben a ráfordítások gyorsabb ütemben növekedtek, mint a régióban reálizált bruttó hazai termék (GDP) összege. A ráfordítások GDP-hez mért aránya Észak-Magyarországon évek óta az egyik legalacsonyabb, még az országos átlag felét sem éri el.

A régió kutatóhelyein 2008-ban 1414 kutatási témával és fejlesztési feladattal foglalkoztak, ami az országos érték 4,6%-a. A régióban a témák 22%-a az alapkutatáshoz, egyharmada az alkalmazott kutatáshoz, 45%-a a kísérleti fejlesztéshez tartozott. A kutatott témák közel 55%-a eredményesen befejeződött, 365 témát vezettek be, nemzetközi együttműködés keretében pedig 43 feladaton dolgoztak. Észak-Magyarországon 2008-

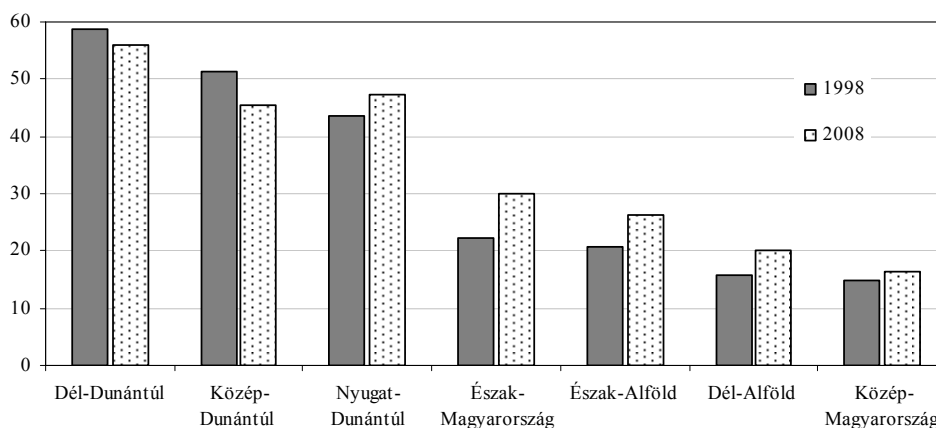
ban összesen 655-en rendelkeztek tudományos fokozattal és címmel. A régióban végzett kutatások eredményeit 572 könyvben, valamint 1610 – szakfolyóiratban közzétett – cikkben publikálták. A könyvek egyötöde, a cikkek háromtizede idegen nyelven jelent meg. Száz – teljes munkaidőben foglalkoztatott – kutató-fejlesztőre 80 könyv és 226 szakfolyóiratcikk jutott.

Idegenforgalom

2008-ban Észak-Magyarországon 37 ezer kereskedelmi szállásférőhely állt a vendégek rendelkezésére, az országos érték 12%-a. A férőhelyek száma közel 7800-zal gyarapodott 1998 óta. Az ezer lakosra jutó férőhelyek tekintetében a régió a középmezőnyben helyezkedik el.

12. ábra

A kereskedelmi szállásférőhelyek ezer lakosra jutó száma

Az elmúlt 10 évben a régió kereskedelmi szálláshelyein 23%-kal növekedett a vendégforgalom, a külföldi és a belföldi vendégek száma is emelkedett. 2008-ban a kereskedelmi szálláshelyeken 684 ezer vendég 1,5 millió vendégéjszakát eredményezett, a külföldiek részesedése a vendégek és vendégéjszakák számából 16; illetve 18%. Az átlagos tartózkodási idő 2000 óta 2,5 éjszakáról 2,3 éjszakára mérséklődött, ezen belül a külföldi vendégeké 3,1 éjszakáról 2,4 éjszakára csökkent, de még így is több időt töltenek el a kereskedelmi szálláshelyeken, mint a belföldi vendégek.

2008-ban a kereskedelmi szálláshelyek szállásdíjbevétele 8,1 milliárd forintot tett ki, amelynek egyötöde a külföldiektől származott.

Az 1998 óta eltelt időszakban a magán szállásadók köre is jelentősen, 2,6-szeresére bővült. 2008-ban Észak-Magyarországon 862 fizetővendéglátó 5508 férőhellyel, 2235 falusi szállásadó pedig 15 444 férőhellyel várta a térségbe érkező turistákat. A magán-szállásadás vendégforgalma a kereskedelmi szálláshelyekéhez képest sokkal jobban nőtt, 1998 és 2008 között a vendégek száma 4-szeresére, a vendégéjszakáké pedig 2,1-szeresére emelkedett.

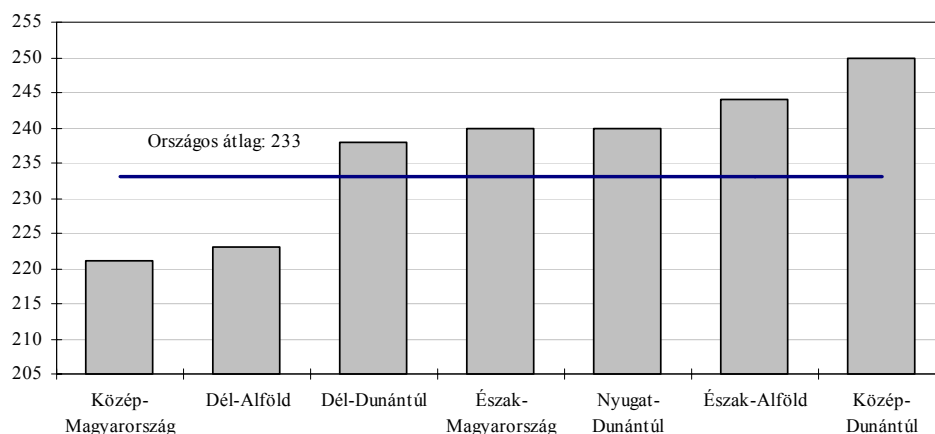
Lakáshelyzet, infrastruktúra

Észak-Magyarországon 2009. január 1-jén a lakásállomány meghaladta az 510 ezret, ez 2,8%-kal több, mint a 2001. évi népszámláláskor. A lakásállomány növekedése azonban elmaradt az országos átlagtól (5,9%), és a régiók között a legalacsonyabb volt. Az 1998–2008 közötti években a régióban 23 799 új lakás épült fel, és 2863 szűnt meg. Az épített lakások átlagos alapterülete 93m²-ről 101m²-re emelkedett.

A lakásállomány gyarapodása a népesség csökkenése mellett valósult meg, mindez a laksűrűség kedvező alakulásához vezetett. A száz lakásra jutó lakosok száma a 2001. évi népszámláláskor számított 260 főről 2009-re 240-re mérséklődött, ezzel a régió a középmezőnyben foglal helyet.

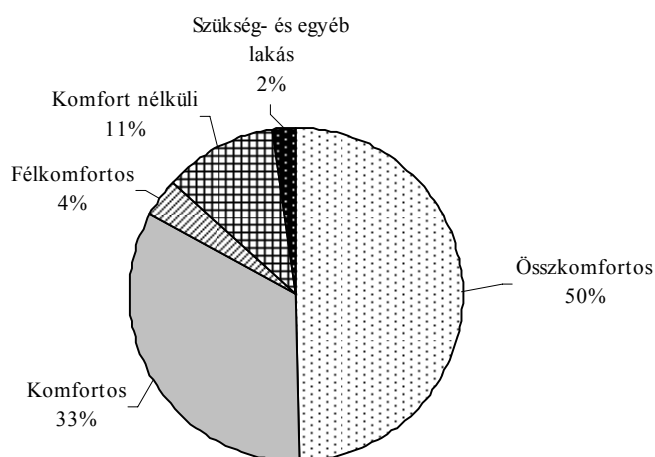
13. ábra

A száz lakásra jutó lakosok száma, 2009. január 1.

14. ábra

A lakások komfortosság szerinti megoszlása Észak-Magyarországon, 2005. április 1.

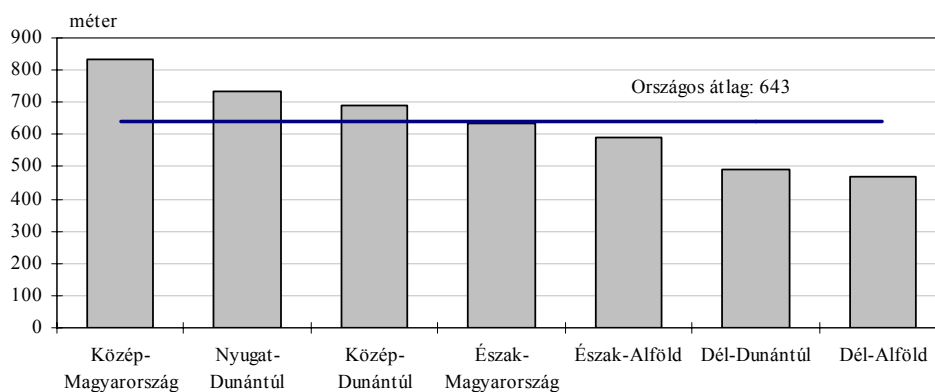
A lakások minőségét jól tükrözi a szobák száma, valamint a komfortosság. A 2005. évi mikrocenzus idején a lakások 95%-a, 478 ezer lakás volt lakott. Ezek több mint fele rendelkezett 3 vagy több szobával, közel négytizede kétszobás volt, az egyszobások aránya pedig nem érte el a 8%-ot. A lakások fele összkomfortosnak minősült, a komfortosok aránya egyharmadot, az ennél alacsonyabb komfortfokozatú lakások hányada 17%-ot tett ki. A 2001. évi népszámlálás és a 2005. évi mikrocenzus között az összkomfortos és komfortos lakások aránya összességében 7 százalékponttal emelkedett.

A vízellátás, csatornázás területén az utóbbi években nagy volumenű közműberuházások valósultak meg. 2008-ban a régió minden települése rendelkezett közüzemi vízellátással, és a települések 65%-ában szennyvízcsatorna-hálózat is működött. 1990 és 2008 között az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások hányada 72%-ról 90%-ra, a szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakásoké pedig 32%-ról 64%-ra nőtt, ennek ellenére egyik mutató sem érte el az országos átlagot.

A két alapközmű arányát jelző közműöllő Dél-Alföldön rendkívül nyitott, Észak-Magyarországon az országoshoz hasonló volt, de a legkiépítettebb közép-magyarországi régió értékének csak a háromnegyedét tette ki.

15. ábra

Egy km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossza, 2008

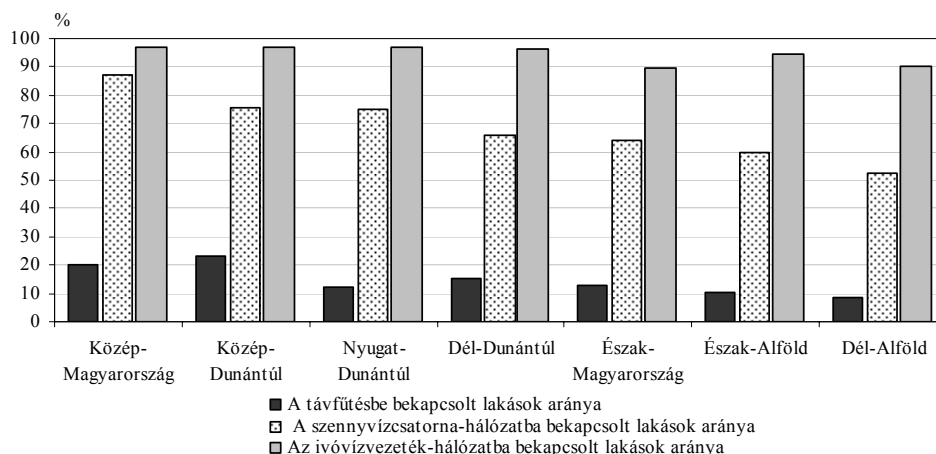
2008-ban a régió településeinek közel kilenctizede rendelkezett vezetékes gázzal, a vezetékes gázt fogyasztó háztartások aránya a lakásállományhoz mérve 73%-ot tett ki. A régióban tíz településen volt távfűtés és melegvíz-szolgáltatás. A lakások közel 12%-a volt bekapcsolva a melegvízhálózatba, 13%-a a távfűtésbe, ez utóbbi megegyezett a – Közép-Magyarország nélkül számított – régiós átlaggal. Hazánkban 1963 óta minden település villamosított.

A kommunikáció lehetőségei nem merülnek ki a telefonban, telefaxban. Az egész országban, így az észak-magyarországi régióban is mind elterjedtebb az internet otthoni, illetve közösségi használata is. Az infokommunikációs eszközellátottság a régióban rosszabb az országosnál, ennek ellenére 2008-ban a régió háztartásainak több mint felében volt számítógép, és 42%-a rendelkezett internet-hozzáféréssel. A 10 fő feletti vállalkozások körében ennél sokkal jobb a helyzet, 2008-ban – a többi régióhoz hasonlóan – Észak-

Magyarországon a vállalkozások 89%-a használt számítógépet, 85%-a internetet, és csaknem négytizedüknek saját honlapja is volt.

16. ábra

A közműellátás fontosabb mutatói, 2008

Mobiltelefon a háztartásoknak már közel 86%-ában, televízió pedig 99%-ában megtalálható volt. A mobiltelefonok terjedésének köszönhetően a hagyományos telefonok száma egyre csökken. 2008-ban a régióban közel 291 ezer hagyományos telefonvonalat tartottak számon, a korszerű ISDN-csatornákból pedig csaknem 44 ezer üzemelt. Ezer lakosra 273 telefonfővonal jutott (ISDN-vonalakkal együtt), ami elmaradt az országos átlagtól (311).

IRODALOM

- KSH, 2006: A régiók gazdasága és versenyképessége: Észak-Magyarország
 KSH: Kutatás és fejlesztés (1998–2007. évi kötetek)
 KSH, 2008: Bruttó hazai termék, 2007
 Szalainé Homola Andrea (2009): A foglalkoztatás alakulása az észak-magyarországi régióban. Területi Statisztika 2009/5.
 DARFT Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht. 2007: Dél-Alföldi Tükör, 1997–2007
 Kulcsszavak: területfejlesztés, régió, Észak-Magyarország, 10 éves jubileum, NORDA.

Resume

The Regional Development Agency of Northern Hungary called "NORDA" celebrated the tenth jubilee of its establishment in 2009. Within the scope of this, a jubilating conference was organised at the Museum called "Mátra" in Gyöngyös on 3rd December 2009, whose central topics were the past, the present and the future of national development policy. It provided the apropos to take short stock of the last ten years of the region of Northern Hungary.